

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้านการใช้หลักสูตร วิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

1.1 ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2534 จำนวน 109 โรงเรียน รวมจำนวนตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น จำนวน 214 คน

1.2 ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ครูสังคมศึกษาที่มาประชุมอบรมสัมมนา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการจัดขึ้น 4 ครั้ง ครั้งละ 5 คน รวมจำนวนตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพ การจัดการ เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดลองนำไปใช้แล้ว โดยแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบคำตอบ (Check-list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบปลายเปิด (Open-ended) ส่วนแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมี โครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากกรมการศาสนา กระทรวง ศึกษาธิการ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย เพื่อส่งไปยังผู้จัดการและครูใหญ่โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งผู้วิจัยส่ง แบบสอบถามด้วยตนเองบางส่วนและ ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เป็นบางส่วน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งหมด 214 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 190 ฉบับ คิด เป็นร้อยละ 88.79 สำหรับแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองทั้งหมด รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม นำมาหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิม เลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง ส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะ มาจัด เป็นหมวดหมู่แล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

4.2 แบบสัมภาษณ์ นำมาหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอ ในรูปแบบของตารางประกอบ ความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ก. ผลจากการตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจำนวน 190 คน เป็นคฤหัสถ์ 113 คนและบรรพชิต 77 รูปส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 45.3 มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 72.1 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 63.2 มีวุฒิทางธรรมคือ

นักธรรม เอก และร้อยละ 59.5 ไม่มีวุฒิทางบาลี ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 42.1 มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 2-4 ปี จำนวนคาบที่ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 32.1 สอนในหนึ่งสัปดาห์คือ 13-15 คาบ และสาเหตุที่ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 59.5 สอนวิชาสังคมศึกษาคือสอนด้วยความสมัครใจ

2. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาของครู ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านการใช้หลักสูตร

ครูสังคมศึกษา โดยส่วนรวมปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏว่าครูสังคมศึกษาปฏิบัติมากในเรื่องต่อไปนี้คือ ครูใช้วัตถุประสงค์ในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา เป็นแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน ในการเลือกเนื้อหาวิชาที่สอนในการจัดการเรียน ในการวางแผนการสอนทุกบทเรียน ในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน ครูจัดการเรียนการสอนตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครูที่กระทรวงจัดทำขึ้น ครูได้รับความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการอบรม เรื่องการใช้หลักสูตรมาใช้ เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน และโรงเรียนจัดเวลาเรียนวิชาสังคมศึกษาไว้ในตารางสอนอย่างเหมาะสม

แต่งานวิจัยนี้พบว่า ในด้านการใช้หลักสูตรนั้นครูสังคมศึกษาปฏิบัติน้อยในประเด็นต่อไปนี้คือ โรงเรียนจัดหาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูได้ศึกษาอย่างพอเพียงและโรงเรียนจัดเตรียมคู่มือครูให้ครูผู้สอนทุกรายวิชาก่อนเปิดภาคเรียน

2.2 ด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ครูสังคมศึกษาโดยส่วนรวมปฏิบัติมากในด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏว่าครูสังคมศึกษาปฏิบัติมากในเรื่องต่อไปนี้คือ ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยาย แบบอภิปราย แบบสืบสอบ (Inquiry) และแบบทักษะกระบวนการ ตามลำดับ ครูค้นคว้าหาวิธีสอนใหม่ ๆ อยู่เสมอ ครูสามารถสอนสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ครูใช้วิธีสอนตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครูที่กระทรวงจัดทำขึ้น ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และเจตพิสัยของนักเรียน ครูจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเขียน การพูด และการฟัง เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียบร้อยแล้วครูมีการประเมินผลทุกครั้ง ครูวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับนักเรียน และมีการสอนซ่อมเพื่ออธิบายเนื้อหาให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

แต่งานวิจัยนี้พบว่า ในด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูสังคมศึกษาปฏิบัติน้อยในประเด็นต่อไปนี้คือ การใช้วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนและแบบสถานการณ์จำลอง

การสอน เสริมสำหรับนักเรียนที่มีความสนใจ เรื่อง เฉพาะ เป็นกรณีพิเศษ และการจัดกิจกรรม เกี่ยวกับการอ่าน

2.3 การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

โดยส่วนรวมครูสังคัมศึกษาปฏิบัติมาก และ เมื่อพิจารณารายละเอียดปรากฏว่า ครูสังคัมศึกษาปฏิบัติมากในเรื่องต่อไปนี้เป็นคือครูจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อให้ให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง เกี่ยวกับสภาพท้องถิ่นของตน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพของนักเรียน เพื่อฝึกทักษะด้านกระบวนการกลุ่มและสร้างมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาสภาพสังคมตามความเป็นจริง และ เพื่อช่วยให้นักเรียน เข้าใจ เรื่องที่เรียนมากยิ่งขึ้น ในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรนั้น ครูสังคัมศึกษามีการประชุมวางแผนการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรร่วมกันกับคณะครู ในหมวดวิชา สังคัมศึกษาประเภท กิจกรรม เสริมหลักสูตรที่จัดมากได้แก่จัดนิทรรศการตามวันและ เหตุการณ์สำคัญ จัดรายการส่ง เสริมพระพุทธศาสนา จัดทำป้ายประกาศ บ้ายนิเทศแสดง เหตุการณ์สำคัญ และ เมื่อจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เรียบร้อยแล้วมีการประเมินผลทุกครั้ง

แต่งานวิจัยนี้พบว่า ในด้านการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรนั้นครูสังคัมศึกษาปฏิบัติน้อยจนกระทั่งเห็นต่อไปนี้เป็นคือครู เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรและประเภทกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่ครูจัดน้อยได้แก่ การ เชิญวิทยากรมาบรรยาย การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรโดยพานักเรียนไปที่สถานศึกษาภายนอกสถานที่ การจัดกิจกรรมชุมนุมสังคัมศึกษา และการจัดรายการแข่งขันตอบปัญหาวิชาสังคัมศึกษา

2.4 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

โดยส่วนร่วมครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติมากในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และ เมื่อพิจารณารายละเอียด ปรากฏว่าครูสังคัมศึกษาปฏิบัติมากในเรื่องต่อไปนี้เป็นคือ ครูใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียน เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความสนใจเข้าสู่บทเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียน เข้าใจในเรื่องที่เป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในวิชาสังคัมศึกษาของนักเรียนและ เพื่อประเมินผลการเรียนของนักเรียน ครู เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาวิชาที่สอน วัยของนักเรียนและสภาพของห้องเรียน สื่อการเรียนการสอนที่ครูใช้มากได้แก่สื่อประเภทอุปกรณ์ เช่นลูกโลก หุ่นจำลอง เป็นต้น

แต่งานวิจัยนี้พบว่า ในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนครูสังคัมศึกษาปฏิบัติน้อยจนกระทั่งเห็นต่อไปนี้เป็นคือ การใช้สื่อประเภทวิธีการ เช่น ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น และสื่อประเภทวัสดุ เช่น สไลด์ วิดีโอ เทป ภาพยนตร์ เป็นต้น

2.5 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

โดยส่วนรวมครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติมาก ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ปรากฏว่าครูสังคัมศึกษาปฏิบัติมากในเรื่องต่อไปนี้ ครูวัดผลโดยให้นักเรียนทำข้อสอบแบบปรนัย ให้นักเรียนทำข้อสอบทั้งปรนัยและอัตนัย ตรวจงานที่มอบหมายที่ให้นักเรียนทำ ให้นักเรียนตอบคำถาม และสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน ครูทดสอบกลางภาคและปลายภาค ครูทดสอบทุกครั้งหลังจบบทเรียน ครูนำผลคะแนนที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการสอนและการสอนซ่อม เสริม ครูประเมินผลการเรียนด้วยวิธีประเมินผลแบบอิง เกณฑ์ ครูประเมินผลโดยใช้วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นแนวทางในการประเมิน ครูประเมินผลการเรียนจากพัฒนาการทางพุทธิพิสัย ทักษะ และเจตคติของนักเรียน

แต่งานวิจัยนี้พบว่าในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนครูสังคัมศึกษาปฏิบัติน้อย ในประเด็นต่อไปนี้คือ ครูวัดผลโดยการสัมภาษณ์นักเรียน เป็นรายบุคคลโดยการให้นักเรียนอภิปราย แสดงความคิดเห็นและให้นักเรียนทำข้อสอบแบบอัตนัย ครูประเมินผลการเรียนด้วยวิธีประเมินผลแบบอิงกลุ่ม ครูให้เพื่อนนักเรียนช่วยประเมินผลเรียนของนักเรียนและครูให้นักเรียนประเมินผล การเรียนด้วยตนเอง

3. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านการใช้หลักสูตร

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมปรากฏว่า ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยและ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ปรากฏว่าครูสังคัมศึกษามีความคิดเห็นว่าสิ่งที่ เป็นปัญหามาก ได้แก่ เรื่องต่อไปนี้คือ วิชาเรียนมีหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอและ ขาดการนิเทศภายใน เพื่อช่วยเหลือครู เมื่อเกิดปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้นั้น เป็นปัญหาน้อย

3.2 ปัญหาด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมปรากฏว่า ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย และ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏว่า ครูสังคัมศึกษามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยได้แก่ เรื่องต่อไปนี้คือ ครูขาดความสามารถในการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาที่เหมาะสมกับ เนื้อ วิชาในแต่ละบทเรียน ครูใช้วิธีสอนบางวิธีไม่สะดวก เพราะจำนวนนักเรียน

งานห้องเรียนมากเกินไป ครูมีความรู้และทักษะใหม่ เพียงพอในการเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนล่วงหน้า เพราะมีภารกิจอื่นที่ต้องทำและครูขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้วิธีสอนแบบใหม่ ๆ

3.3 ปัญหาด้านการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

เมื่อพิจารณาโดยรวมปรากฏว่า ครูสังกัดศึกษาส่วนใหญ่มองว่า เป็นปัญหาน้อย และเมื่อพิจารณารายละเอียดปรากฏว่า ครูสังกัดศึกษามีความคิดเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากได้แก่ เรื่องต่อไปนี้คือ ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ภายในโรงเรียน ไม่มีสถานที่อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เช่นห้องประชุม ห้องโสตทัศนศึกษา เป็นต้น มีข้อจำกัดในเรื่องสถานภาพของนักเรียนทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรได้และขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

3.4 ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาโดยรวมปรากฏว่า ครูสังกัดศึกษาส่วนใหญ่มองว่า เป็นปัญหามาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดปรากฏว่า ครูสังกัดศึกษามีความคิดเห็นว่า เป็นปัญหามากได้แก่ เรื่องต่อไปนี้คือ นักเรียนขาดห้องสมุดหรือต้องไปใช้บริการทางสังคมศึกษา สำหรับให้นักเรียนฝึกทักษะที่จำเป็นในวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะขาดงบประมาณในการจัดหาและจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน ไม่มีเจ้าหน้าที่บริการสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน โรงเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาประเภทวิธีการ เช่น ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป ฯลฯ ประเภทวัสดุ เช่น แผนที่สไลด์ และประเภทอุปกรณ์ เช่น ลูกโลกและหุ่นจำลองและสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่ทันสมัย

3.5 ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

เมื่อพิจารณาโดยรวมปรากฏว่า ครูสังกัดศึกษาส่วนใหญ่มองว่า เป็นปัญหาน้อย และเมื่อพิจารณารายละเอียดปรากฏว่า ครูสังกัดศึกษามีความคิดเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ เรื่องต่อไปนี้คือ โรงเรียนขาดแคลนหนังสือคู่มือ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา

4. ข้อเสนอแนะในการจัดการ เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของครู
ในโรง เรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้คือ

4.1 ด้านการใช้หลักสูตร ได้แก่ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู เกี่ยวกับการใช้
หลักสูตร จัดหาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูได้ใช้อย่างเพียงพอ ควรมีการจัดกลุ่ม
โรง เรียน เพื่อนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ควรลดปริมาณ เนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับ
อัตราเวลา เรียนและควรปรับ เนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพภาพของนักเรียน

4.2 ด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ควรจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู เกี่ยวกับการใช้วิธี
สอนแบบใหม่ ๆ การใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีผสมผสานกันจนบทเรียนหนึ่ง ๆ ควรจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการคิด เป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็นและ
ควรจะต้องมีการทบทวนที่การสอนและ เตรียมการสอนทุกครั้ง

4.3 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ ควรจะจัดสรรงบประมาณให้
โรง เรียนใช้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรโดยเฉพาะ ควรจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่
ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษานอกสถานที่ ควรจัดอบรมและชี้แจงให้ครูได้รับความรู้และความ เข้าใจ
ถึงความสำคัญในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เนื้อครูจะได้นำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรม เสริม
หลักสูตร ให้เกิดประสิทธิภาพเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ควรจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่เป็น
ประโยชน์ต่อท้องถิ่นของนักเรียน และทุกฝ่ายในโรง เรียนควรจะมีการร่วมมือกันในการจัดกิจกรรม
เสริมหลักสูตร

4.4 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ
ในการจัดซื้อหรือผลิตสื่อขึ้นใช้เอง ควรจัดอบรม เรื่อง การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนให้
ครูอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดทำห้อง เก็บสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะควรใช้วัสดุจากท้องถิ่น
ที่หาได้ และราคาถูกมาจัดทำเป็นสื่อประกอบการ เรียนการสอน และควรมีจัดทำสื่อให้สอดคล้องกับ
จุดประสงค์ของบทเรียน

4.5 ด้านการวัดและประเมินผลการ เรียน ได้แก่ควรจัดกลุ่มโรง เรียน เพื่อจัดทำ
ข้อสอบมาตรฐานไว้ใช้ในโรง เรียน ควรจัดอบรม เกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลแบบต่าง ๆ
เพื่อให้เกิดผลดีต่อการ เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามากยิ่งขึ้น ควรจัดหา เอกสารหรือคู่มือ เกี่ยวกับการ
การสร้าง เครื่องมือวัดและประเมินผลให้โรง เรียนไว้ใช้อย่าง เพียงพอ ควรวัดและประเมินผล
ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ครบ และ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลจะต้องทันสมัย

อยู่เสมอ

ข. ผลจากการตอบแบบสัมภาษณ์

1. ด้านการใช้หลักสูตร

สภาพทั่วไปจริง เรียนมีการจัดการหลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตรโดยจัดไว้ที่ฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุน เป็นอย่างดีให้ครูหาความรู้ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของ หลักสูตรให้แก่ครูในโรงเรียนและจัดนิเทศในการทำแผนการเรียน กำหนดการสอน ตารางสอน เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ครูสังคมนาวิชาส่วนใหญ่ใช้หนังสือเรียน เป็นคู่มือหรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เป็นประจำ

ส่วนปัญหาในการใช้หลักสูตร เพื่อ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ครูสังคมนาวิชาส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ไม่สามารถจัดหาหนังสือ เอกสารต่าง ๆ ที่จะใช้ค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรได้

2. ด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สภาพทั่วไปครูสังคมนาวิชาส่วนใหญ่ ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย และรองลงมาใช้วิธีสอนแบบการแบ่งกลุ่มให้นักเรียนค้นคว้า การเรียนเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่สอนได้ไม่ครบตามที่หลักสูตรกำหนด เพราะขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูส่วนใหญ่ร่วมวางแผนกับนักเรียนและร่วมกันจัดกิจกรรม

ส่วนปัญหาในการใช้วิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นครูสังคมนาวิชาส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ไม่สามารถเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์

3. ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สภาพทั่วไปครูสังคมนาวิชาส่วนใหญ่ ตอบว่า ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และหมั่นอดทนมากขึ้น ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรครูส่วนใหญ่กำหนดแผนงาน และโครงการก่อน จะมีการจัดกิจกรรมเป็นคราวๆ ไป เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรคือ วันหยุดราชการ และวันหยุดพิเศษประเภทกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ครูส่วนใหญ่จัดประจำ คือ จัดนิทรรศการตามวันและเหตุการณ์สำคัญ จัดบางครั้งคือ จัดรายการแข่งขันตอบปัญหา ที่ไม่เคยจัดเลยคือ จัดรายการเลี้ยงตามสาย

ปัญหาในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรของครูสังคมนาฬาคือ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำโครงการต่าง ๆ

4. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

สภาพทั่วไปครูสังคมนาฬาคือ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ซื้อหามาด้วยเงินส่วนตัว ครูสังคมนาฬาคือได้รับความช่วยเหลือจาก เพื่อนครูและผู้บริหารในการจัดหาสื่อประกอบการเรียน คือช่วยแนะนำเทคนิคและวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ถูกต้อง สื่อการเรียนการสอนที่ครูสังคมนาฬามีใช้ประกอบการเรียนการสอนอย่าง เพียงพอ คือ หนังสือพิมพ์ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีแต่ใหม่เพียงพอ คือรูปภาพหรือภาพโปสเตอร์ และที่ไม่มีเลยคือ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และเครื่องฉายสไลด์

ส่วนปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูสังคมนาฬาคือ สื่อการเรียนการสอนมีไม่พอและขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

สภาพทั่วไปครูสังคมนาฬาคือ ทำการวัดผลนักเรียนด้วยวิธีตรวจงานที่มอบหมายและให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด สำหรับ เครื่องมือที่ใช้วัดผลปลายภาคเรียน ครูสังคมนาฬาคือ เป็นผู้สร้างแบบทดสอบด้วยตนเอง ครูสังคมนาฬาคือ ทดสอบนักเรียน 2 ครั้ง คือ ระหว่างภาคและปลายภาคเรียน ครูสังคมนาฬาคือ ได้รับประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผล คือ ศึกษาจากตำรา และเอกสารด้วยตนเอง และ เมื่อครูสังคมนาฬาคือ ประเมินผลแล้วนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูก็แก้ปัญหาโดยให้คำแนะนำแล้วให้สอบซ่อม เลย

ส่วนปัญหาในการวัดและประเมินผลการเรียนของครูสังคมนาฬาคือ ขาดหนังสือคู่มือและผู้แนะนำเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน และไม่มี เวลาสร้าง เครื่องมือวัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้อันครบตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมนาฬาระดับมัธยมศึกษา ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สภาพการจัดการ เรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของครูในโรง เรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.1 ด้านการใช้หลักสูตร

จากผลการวิจัยปรากฏว่าครูสังคัมศึกษามีการปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาใน รายละเอียดปรากฏว่า ครูสังคัมศึกษามีการปฏิบัติมากในเรื่องต่อไปนี้คือ ครูใช้วัตถุประสงค์ของ หลักสูตร เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลการ เรียน ในการ เลือก เนื้อหาวิชาที่จะสอน ในการ จัดการ เรียนการสอน ในการวางแผนการสอนทุกบทเรียน และในการ เลือกใช้สื่อการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีระชล จันทร์ทอง (2532:67) ที่พบว่า ครูที่สอนในโรง เรียนมัธยม เพื่อพัฒนาชนบท ยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นแนวทาง ในการจัดการ เรียนการสอน และงานวิจัยของ บราจส์สุวรรณ อติตต (2523:85) ที่พบว่า ครูสังคัมศึกษามีการปฏิบัติมากในเรื่อง การวัดและประเมินผลการ เรียนของนักเรียนโดยยึดวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิด เห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น เป็นสิ่งที่ครูจะต้อง ยึดถือและนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เด็ก เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรต้องการ

ส่วนการที่ครูสังคัมศึกษา เห็นว่าในเรื่องโรง เรียนจัดหาหลักสูตรและ เอกสาร ประกอบหลักสูตรให้ครูได้ศึกษาอย่างพอ เพียงและโรง เรียนจัด เตรียมคู่มือครูให้ครูผู้สอนทุกรายวิชา ก่อน เปิดภาค เรียนนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวฤทธิ์ จง เกษกรณ์ (2529:120) ที่พบว่า ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ขาดแคลน เอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อใช้ในการ เรียนการสอน และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย กรานมูล (2533:51) ที่พบว่า ครูสังคัมศึกษาที่สอนในโรง เรียน สอนคนตาบอดก็ขาดแคลนหลักสูตร และ เอกสารประกอบหลักสูตรวิชาสังคัมศึกษา เช่นเดียวกับครู สังคัมศึกษาในโรง เรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูที่สอนวิชาสังคัมศึกษาในโรง เรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่าส่วนใหญ่โรง เรียนจะจัดหลักสูตรและ เอกสารประกอบ หลักสูตรไว้ให้ครูค้นคว้าที่มุมหนังสือ ฝ่ายวิชาการ ครูท่านใดสนใจก็สามารถที่จะไปศึกษาค้นคว้าได้ และ เมื่อมีการ เปลี่ยนแปลงหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรทาง โรง เรียนจะได้รับหลังจาก เปิด ภาค เรียนไปแล้ว ทำให้ครูไม่มีโอกาสศึกษา เอกสารประกอบหลักสูตรก่อน เปิดภาค เรียน

1.2 ด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2.1 ผลการวิจัยพบว่าวิธีสอนที่ครูสังคัมศึกษามีการปฏิบัติมากได้แก่ การบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บานชื่น บุญประเสริฐ (2533:108) ที่พบว่าวิธีสอนที่ครูสังคัมศึกษา ใช้ก่อนข้างบ่อย คือ การบรรยาย และผลการวิจัยของ หุนสุข เขิดชัย (2532:107) พบว่า ครูที่

สอนในจิตตภาวันวิทยาลัยโดย เฉพาะครูที่เป็นบรรพชิตส่วนใหญ่วิธีสอนแบบบรรยาย นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของพระชิตินทร กุลยาณมูม (2531:21) ที่ได้ปฏิบัติศาสนกิจด้าน การสอนในโรง เรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ว่าการสอนของครูอาจารย์ยังยึดระบบ เก่า ๆ เป็นส่วนมากคือบรรยายหน้าห้อง เรียนจนหมดเวลา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า วิธีสอนที่ครู สังกศศึกษาปฏิบัติได้น้อยได้แก่ การใช้วิธีสอนแบบศูนย์กลาง เรียนและสถานการณ์จำลอง ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ สมวาสนา ตั้งตรีพงษ์ (2525:99) ชรินทร์ สุภาลัย (2529:134) บานชื่น บุญประเสริฐ (2533:78) และวิชัย กราณมูล (2533:53) ที่พบว่า วิธีสอนที่ครูสังค มศึกษาปฏิบัติได้น้อยคือการสอนโดยวิธีศูนย์การเรียน การใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งผู้วิจัยมีความ เห็นว่า วิธีสอนทั้ง 2 วิธีนี้ ครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการสอน ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร ครูอาจจะ มีงานอื่น ๆ ที่จะต้องทำจึงใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากกว่า และโดยเฉพาะการเรียนการสอนใน โรง เรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องสถานภาพของนักเรียน การใช้ วิธีสอนแบบสถานการณ์จำลองอาจทำได้ยาก ครูจึงมีการปฏิบัติได้น้อย

1.2.2 จากผลการวิจัยปรากฏว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคศึกษา ปฏิบัติได้แก่กิจกรรมเกี่ยวกับการเขียน เช่น การทำแผนที่ ทำรายงาน เป็นต้นทั้งนี้ผู้วิจัย มีความคิดเห็นว่าอาจเป็น เพราะกิจกรรมเกี่ยวกับการเขียนนี้ เป็นกิจกรรมที่ฝึกทักษะต่าง ๆ ให้กับ นักเรียน เป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์มาก และสามารถนำผลงานของนักเรียนมาหัดคะแนน แล้วนำประ เนิผลการเรียนของนักเรียนได้อีกวิธีหนึ่ง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กิจกรรมการเรียน การสอนที่ครูสังคศึกษาปฏิบัติได้น้อยได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น จัดมุมหนังสือให้คั่นควา นห้องสมุด การรายงานข่าวหน้าชั้นเรียน เป็นต้น ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อาจจะเป็น เพราะกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านนั้น จะต้องใช้งบประมาณมากในการจัดซื้อหนังสือซึ่งจากผล การวิจัยของมาณพ พลไพรินทร์ (2526:บทคัดย่อ) พบว่า โรง เรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษามีปัญหาการเงิน เรื่องการขาดแคลนงบประมาณ และผลการวิจัยของ ประคอง บุญทน (2531:173-180) พบว่า นักเรียนในโรง เรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีความสนใจ ในการอ่านโดยเฉพาะหนังสือวิชาการซึ่งทางโรง เรียนจัดให้ใหม่เพียงพอ นักเรียนต้องซื้อมาอ่าน เองทำให้การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านครูจึงปฏิบัติได้น้อย

1.3 การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

1.3.1 จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า ครูสังคศึกษา มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ เพื่อให้เด็กเรียนมี

ประสบการณ์ตรง เกี่ยวกับสภาพท้องถิ่น เพื่อฝึกทักษะด้านกระบวนการกลุ่มและสร้างมนุษยสัมพันธ์
 เพื่อให้เด็ก เรียนได้ศึกษาสภาพสังคมตามความเป็นจริง และเพื่อช่วยให้เด็ก เรียนเข้าใจ เรื่องที่ เรียน
 มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภลัย กลีวัฒน์ (2533:138) ที่พบว่า ครูที่สอนใน
 โรง เรียน เอกชน การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อให้เด็ก เรียนมี
 ประสบการณ์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการทำงานเป็นหมู่คณะ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า การวางแผนในการ
 จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรนั้น นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรนั้น
 ครูปฏิบัติน้อย ซึ่งแม้ในโรง เรียนมัธยมศึกษาทั่วไปก็พบในตนเอง เดียวกัน เช่นผลงานวิจัยของ
 บานชื่น บุญประ เสริฐ (2533:90) ที่พบว่า ครูสังคมศึกษา และนักเรียนร่วมกันวางแผน และ
 ดำเนินการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ครูปฏิบัติค่อนข้างน้อย ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิด เห็นว่า
 อาจจะเป็น เพราะการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ครูจะต้อง เสนอโครงการ เพื่อของบประมาณจาก
 ทางโรง เรียน ถ้ารอให้นัก เรียนริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร
 อาจต้องใช้เวลาช้านาน จากการสัมภาษณ์ครูสังคมศึกษาที่สอน ในโรง เรียนพระปริยัติธรรม
 แผนกสามัญศึกษาพบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ จะมีการประชุมวางแผนร่วมกันกับคณะครูในหมวด
 วิชาในการจัดทำโครงการก่อนจะมีการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่เป็น เช่นนี้อาจ เป็น เพราะครู
 สังคมศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีได้ เรียน เกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนมาบ้าง
 พอสมควรจึงมีการร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

1.3.2 กิจกรรม เสริมหลักสูตรที่ครูจัดมากที่สุดได้แก่การจัดนิทรรศการตามวัน
 และ เหตุการณ์สำคัญ เช่น วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันรัฐธรรมนูญ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ
 งานวิจัยของ วินัย กรานมูล (2533:38) ที่พบว่า ครูสังคมศึกษารับรู้ว่ามี การปฏิบัติมาก เกี่ยวกับการ
 จัดนิทรรศการตามวันและ เหตุการณ์สำคัญ ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยมีความคิด เห็นว่า อาจจะเป็น
 เพราะ การจัดนิทรรศการตามวันและ เหตุการณ์สำคัญนั้น โดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาซึ่ง
 เกี่ยวข้องโดยตรง ครูสังคมศึกษา สามารถหาวัสดุ อุปกรณ์มาประกอบง่าย ทั้งยังมีประสบการณ์
 การทำงาน เป็นหมู่คณะและความรับผิดชอบของนักเรียน ล้วน เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูจัดกิจกรรม เสริม
 หลักสูตรประเภทนี้มาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากิจกรรม เสริมหลักสูตรที่ครูจัดน้อย ได้แก่ การ เชิญ
 วิทยากรมาบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมวาสนา ตั้งตริยพงศ์ (2525:92)
 ชรินทร์ สุกาลัย (2529:134) และประภารัตน์ สายวงศ์ (2532:187) ที่พบว่า การ เชิญวิทยากร
 มาบรรยาย เป็นปัญหาสำหรับครูสังคมศึกษา ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิด เห็นว่า อาจจะเป็น
 เพราะ การ เชิญวิทยากรมาบรรยาย จะต้องมีการเตรียมงาน เตรียมสถานที่ ประสานงานกับฝ่าย

ต่างๆ และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรประเภทนี้

1.4 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.4.1 จุดมุ่งหมายในการใช้สื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ครูใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเรียนเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น ครูใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสงวน ทรงรัตน์(2531:77)ที่พบว่าครูที่สอนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งใช้สื่อการเรียนเพื่อให้เด็กเรียนเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้นและยังสอดคล้องกับการวิจัยของ รอย เตือน สุภาพ(2528:95) ที่พบว่าครูสังคัมศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษาใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเรียน เข้าใจบทเรียน และสร้างความสนใจของเด็กเรียนมากขึ้นประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียน เข้าใจบทเรียนจากนามธรรม เป็นรูปธรรมมากขึ้นและกระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ และเกิดการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายของวิชาสังคัมศึกษาครูจึงมีการปฏิบัติมาก

1.4.2 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่าครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ ใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทอุปกรณ์มาก เช่น ลูกโลกของจริง เป็นต้น และสื่อการเรียนการสอนที่ครูมีใช้อย่างเพียงพอ คือ หนังสือพิมพ์ วารสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรากฏ์สุวรรณ อดีตโต(2523:80)และกนกพร โพนีผละ(2529:97-98) ที่พบว่า ครูใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษามากได้แก่ ลูกโลก หนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อาจจะ เป็นเพราะ เป็นวัสดุที่หาง่าย ใช้สะดวก รวดเร็วและช่วยให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ได้ดี ตลอดจนสามารถเก็บไว้ใช้ได้นาน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สื่อการเรียนการสอนที่ครูใช้น้อย ได้แก่ สื่อประเภท วิธีการ เช่น ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น และสื่อประเภทวัสดุ เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ วิดีโอ เทป เป็นต้น และจากการสัมภาษณ์ครูสังคัมศึกษาที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาส่วนใหญ่พบว่าสื่อการเรียนการสอนที่ครูไม่มีใช้เลยคือ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และเครื่องฉายสไลด์ สื่อการเรียนการสอนที่ครูใช้ประกอบการเรียนการสอนนั้น ครูส่วนใหญ่ซื้อหามาด้วยเงินส่วนตัว ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อประเภทวัสดุ เป็นสื่อที่มีราคาค่อนข้างแพง และมีความยุ่งยากในการใช้จึงทำให้ครูสังคัมศึกษาใช้สื่อประเภทดังกล่าวน้อย

1.5 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

จากผลการวิจัย พบว่าครูสังคมนตรีศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติมาก ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียน และเมื่อพิจารณารายละเอียด ปรากฏว่าครูปฏิบัติมากในเรื่องต่อไปนี้ คือ ครูวัดผลโดยให้นักเรียนทำข้อสอบแบบปรนัย ครูวัดผลโดยให้นักเรียนทำข้อสอบทั้งปรนัยและอัตนัย และครูวัดผลโดยตรวจงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หุนสุข เขิดชัย (2532:109) ที่พบว่า ครูที่สอนในจิตตภาวันวิทยาลัยส่วนใหญ่ ใช้วิธีการวัดผลคือ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบ และตรวจผลงานที่นักเรียนปฏิบัติ เป็นที่น่าสังเกตว่า วิธีการวัดผลที่ครูปฏิบัติได้น้อยได้แก่ การสัมภาษณ์นักเรียน เป็นรายบุคคลซึ่งในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาครูสังคมนตรีศึกษาก็มีการปฏิบัติน้อย เช่นเดียวกันดังผลการวิจัยของวินัย กรานมูล (2533:63) ที่พบว่า ครูสังคมนตรีศึกษาทราบว่า วิธีการวัดผลโดยสัมภาษณ์นักเรียน เป็นรายบุคคลนั้นครูปฏิบัติมาก ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดว่า วิธีการวัดผลโดยการสัมภาษณ์นักเรียน เป็นรายบุคคลนั้น ครูต้องใช้เวลามาก ครูมีภารกิจอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติและมีความยุ่งยาก เกี่ยวกับ ภาระงานที่หนักหน่วง ล้วน เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการวัดผลด้วยวิธีดังกล่าว

ส่วนวิธีการประเมินผลการเรียนนั้น จากผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมนตรีศึกษาปฏิบัติมากในการใช้วิธีการประเมินผลอิง เกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หุนสุข เขิดชัย (2533:63) ที่พบว่าครูที่สอนในจิตตภาวันวิทยาลัยครูใช้วิธีประเมินผลการเรียนของนักเรียน ด้วยวิธีประเมินผลแบบอิง เกณฑ์ เช่นเดียวกันสำหรับแบบทดสอบที่สอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน จากการสัมภาษณ์ครูสังคมนตรีศึกษาที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่จะเป็นผู้สร้างแบบทดสอบด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยี่งรัก น้าจกหาร (2533:111) พบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินวาทิตย์ ส่วนใหญ่สร้างแบบทดสอบขึ้นเอง และเมื่อประเมินผลการเรียนของนักเรียนแล้ว ครูนำผลของคะแนนมาปรับปรุงการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา จุฑามณี (2530:99) พบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนเอกชน มีการนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงการสอนอยู่ในระดับมาก ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการที่ครูนำผลการประเมิน มาเป็นข้อมูลย้อนกลับ ในการปรับปรุงการสอนนั้น เป็นสิ่งควรควรปฏิบัติ เพราะจะทำให้ครูได้ทราบว่าการจัดการเรียนการสอนของครูนั้นมีข้อบกพร่อง ต้องปรับปรุงขั้นตอนใดบ้าง และผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใด ครูสังคมนตรีศึกษาจึงปฏิบัติมาก

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2.1 ปัญหาด้านการใช้หลักสูตร

โดยส่วนรวม ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ปรากฏว่าครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหามาก เฉพาะเรื่องต่อไปนี้คือ โรงเรียนมีหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรใหม่ เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาวฤทธิ จง เกษกรณ (2529:120) ที่พบว่า ครูสังคมศึกษาขาดแคลนเอกสารประกอบหลักสูตร เนื้อหาในการเรียนการสอน และโรงเรียนขาดการนิเทศภายใน เพื่อช่วยเหลือครู เมื่อเกิดปัญหาในการใช้หลักสูตรและ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ จารุณโรจน์ (2526:76-77) และ บริศนา วัฒนพรณ (2531:93) ที่พบว่า โรงเรียนขาดการจัดการนิเทศภายใน เป็นปัญหาระดับมาก แสดงให้เห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศภายใน เป็นปัญหาค่อนข้างมาก สำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นปัญหามากในเรื่องการนิเทศภายใน โดยเฉพาะในเรื่องการขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถภายในโรงเรียน และครูแต่ละคนก็มีภาระกิจอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากการสอนทำให้ครูมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาค่อนข้างมาก

2.2 ปัญหาด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยทั้งหมดและเมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏว่า ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ ครูขาดความสามารถในการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ครูขาดความรู้ทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา เรื่องในแต่ละบทเรียน ครูใช้วิธีสอนบางวิธีไม่สะดวก เพราะจำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีมากเกินไป ครูมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอในการเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนล่วงหน้าและมีภาระกิจอื่นที่ต้องทำและครูขาดความเข้าใจในการใช้วิธีสอนแบบใหม่ ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นเพราะครูที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีพื้นฐานทางการศึกษาและมีประสบการณ์ในการสอน ครูส่วนใหญ่น่าจะยังไม่เกิดปัญหาด้านนี้

2.3 ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

โดยส่วนรวม ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย แต่เมื่อพิจารณาใน

รายละเอียด ปรากฏว่าครูสังคัมภีร์มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหามาก งานเรื่องต่อไปนี้เป็น ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภลัย กลีวัฒน์ (2533:123) ที่พบว่า การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรในโรงเรียน เอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นปัญหามาก เกี่ยวกับการขาดงบประมาณสนับสนุน ภายในโรงเรียนไม่มีสถานที่อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะเป็น เพราะโรงเรียน เอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาและโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต่างก็ตั้งอยู่ในบริเวณวัด สถานที่คับแคบ ไม่มีอาคารเรียน เป็นของตัวเองภายในวัดยังมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตั้งอยู่ด้วย จึงเกิดปัญหาในเรื่องนี้ขึ้น ส่วนมีข้อจำกัดในเรื่องสถานภาพของนักเรียนทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรได้ ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะเป็น เพราะ การพานักเรียนออกนอกสถานที่จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ต่อไป เช่น สถานที่ที่จะพานักเรียนไป การเดินทาง ระยะเวลาที่ใช้ เป็นต้น และขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรนั้น สอดคล้องกับผลงานวิจัย ชีโนรส สุภาลัย (2529:106) และเชาวฤทธิ์ จง เกษกรณ์ (2529:75) ที่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เป็นปัญหามาก ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะเป็น เพราะนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ส่วนใหญ่จะมีผู้ปกครองคือ เจ้าอาวาสวัด เพราะระ เียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2514 (กรมการศาสนา 2514:2) ระบุว่า นักเรียนจะมาเรียนได้นั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสวัด เสียก่อน ครูจึงมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหามาก

2.4 ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

โดยส่วนรวม ครูสังคัมภีร์มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหามากในประเด็นต่อไปนี้เป็น คือนักเรียนขาดห้องสังคัมภีร์หรือห้องปฏิบัติการทางสังคัมภีร์สำหรับให้นักเรียนฝึกทักษะที่จำเป็นในวิชาสังคัมภีร์ โดยเฉพาะซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา งามพรรณ (2531:93) ที่พบว่าครูสังคัมภีร์ในโรงเรียน เอกชนศาสนาอิสลามรับรู้ว่าเป็นปัญหามาก งานเรื่องโรงเรียนไม่มีห้องสังคัมภีร์สำหรับให้นักเรียนฝึกทักษะที่จำเป็นในวิชาสังคัมภีร์ นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังปรากฏว่าโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดหาและจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรอย เตือน สุภาน (2529:97-98) บานชื่น บุญประ เสริฐ (2533:110) ที่พบว่า ครูสังคัมภีร์มีปัญหามากในเรื่อง โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่ทันสมัย โดยเฉพาะพวกภาพยนตร์ วีดีโอและสไลด์ ซึ่งในประเด็นนี้

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อาจจะเป็นเพราะ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณที่ทางกรมศาสนาจัดให้อย่างจำกัดจึงทำให้เกิดปัญหาด้านการใช้จ่ายการเรียนการสอนในระดับมาก

2.5 ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

โดยส่วนรวมครูสังคัมศึกษามีความคิดเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยแต่เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดปรากฏว่า ครูสังคัมศึกษาเป็นปัญหามากในเรื่องต่อไปนี้คือ โรงเรียนขาดแคลนหนังสือคู่มือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทวี เจริญ พรหมทา (2535:78) ที่พบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการปฏิบัติตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในเรื่องขาดคู่มือและเอกสารอื่น ๆ ที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อาจจะเป็นเพราะ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2534 ที่ทางกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นนั้นบางโรงเรียนไม่ได้รับ ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่จึงมีความคิดเห็นว่า เป็นปัญหามากในเรื่องดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1. กรมวิชาการ ควรปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาวิชาสังคัมศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการ และสถานภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตตามสมณเพศได้
2. กรมวิชาการ ควรจัดทำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร แจกจ่ายให้แก่ครูผู้สอนอย่างเพียงพอ
3. กรมการศาสนา ควรจัดสรรงบประมาณด้านการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. กรมการศาสนา ควรจัดสวัสดิการให้ครูผู้สอนได้ เทียบเท่ากับข้าราชการครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

5. กรมสามัญศึกษา ควรให้ความช่วยเหลือในด้านจัดการเรียนการสอน วิชาสามัญ แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ชื่อ เสนอแนะสำหรับพระปริยัติินิ เทศก์

1. พระปริยัติินิ เทศก์ควรจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2. พระปริยัติินิ เทศก์ควรมีการเผยแพร่เอกสาร เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา

3. พระปริยัติินิ เทศก์ควรมีการติดตามช่วยเหลือการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาอย่างทั่วถึง

ชื่อ เสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มความรู้ เพราะประสบการณ์ในการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารควรจัดให้มีการนิเทศภายใน วิทยุใช้บุคลากรภายในโรงเรียน เช่น ครูที่มีประสบการณ์ และมีสมรรถภาพทางการสอนสูง เพื่อช่วยเหลือครูสังคมนตรีศึกษาที่มีปัญหา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร จัดทำ และจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นอย่างเพียงพอ

ชื่อ เสนอแนะสำหรับครูผู้สอนวิชาสังคมนตรีศึกษา

1. ครูผู้สอนควรหมั่นศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ

2. ครูผู้สอนควรมีความสามารถในการสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เกี่ยวกับการอ่านให้กับนักเรียนมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่าน ซึ่งมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนมาก

4. ครูผู้สอนควรส่ง เสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อเป็นการฝึกฝนและเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน

5. ครูผู้สอนควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เกี่ยวกับการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษา กับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับเดียวกันในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อร่วมกันวางแผนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาและ เจตคติ ต่อวิชาสังคมศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. ควรมีการวิจัย เปรียบเทียบผลของการทดลองสอนวิชาสังคมศึกษา ด้วยวิธีการสอน แบบต่าง ๆ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการจัดการ เรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
4. ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการ เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย